

ВІТАЄМО ЗІ СВЯТОМ ПЕРЕМОГИ! 6

№ 18 (584) 5 травня 2011 року

ПРОФСПІЛКОВІ

www.psv.org.ua

всеукраїнська профспілкова щотижнева газета

ВІСТІ

НАДБАННЯ

**БІБЛІОТЕКА –
ХРАМ НАУКИ**

12

ДО ВСЕСВІТНЬОГО ДНЯ ІНВАЛІДА

МИСТЕЦТВО ЖИТИ

**ІНВАЛІДНИЙ ВІЗОК – НЕ ПЕРЕШКОДА
ПОВНОЦІННОМУ ЖИТТЮ**

8

3 ЯК СВЯТКУВАЛИ ПЕРШОТРАВЕНЬ?

5 ГІДНА ПРАЦЯ ЦЕ НЕ ЛИШЕ ВИСОКА ЗАРОБІТНА ПЛАТА!

10 «РИТИ ЗЕМЛЮ» АГРАРНЕ ПИТАННЯ НЕ ВИРІШИТЬСЯ БЕЗ ДОВГООЧІКУВАНИХ РЕФОРМ

13 ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Працівники кїївського ВАТ «Спеціалізоване будівельно-монтажне управління» (СБМУ), що входить до холдингу «Кїївськбуд», 18 квітня оголосили безстроковий страйк. Основні вимоги – виплата боргів із зарплати від грудня 2010 року, скасування наказів про переведення підприємства на дводенний робочий тиждень і про скорочення штату тощо. Сьогодні минає 18-й день акції протесту.

“ Нї підприємство, нї люди їм не потрібні. Інтерес становить лише техніка. Якщо сьогодні її навіть не продати, а здати на металобрухт, то можна отримати щонайменше 5 млн гривень.

СОТНЮ ЧОЛОВІКІВ ЗМУСИЛИ ЖИТИ НА УТРИМАННІ ДРУЖИН

З і страйкарями ми зустрілися перед травневими святами. Сто міщаних чоловіків від 30 до 60 років, годувальники своїх родин – водії великовантажних машин, самоскидів, екскаваторів, бульдозерів – тупцювали на подвір'ї управління, чесно «відпрацьовуючи» свою страйкову зміну. Здається абсурдним, що хтось намагається підкорити своїй волі цих здорових сильних чоловіч'я, і викликає повагу той факт, що вони вважають нижче своєї гідності працювати задрарма.

ходимо за графіком колишнього режиму роботи – 4 рази на тиждень по 6 годин, – уточнив водій самоскида Олег Бойцун. Анатолій Онисченко працював у СБМУ 44 роки. Він пам'ятає купівлю практично кожної нової одиниці техніки – основного багатства підприємства. Тому йому важко стриматися, коли бачить, як цинічно розбазарюється парк машин нинішнім керівництвом.

– За 2010 рік списано та здано на металобрухт близько 400 тонн техніки, а це ще цілком робочі екскаватори та бульдозери. При ціні однієї тонни металобрухту 2500 гривень управління мало отримати за них близько 1 млн гривень. І де вони? Ревізійна комісія правління вимагала від бухгалтерії фінансової звітності. Але до тепер нічого не отримала. То документи ще не готові, то бухгалтер хворіє, то вона заміж виходить. Якби було все нормально, показали б на наступний день, – упевнений Анатолій.

Чоловіки вболівали за техніку, насамперед, як за свій виробництво. Проте мають право обурюватися і як власники, бо всі працівники СБМУ є акціонерами – їм належить близько 37% акцій. І це ще один, після заборгованості із зарплати, привід, щоб кожному з них особисто звернутися до суду.

700–800
гривень –

зарплата водія 20-тонного МАЗа сьогодні.

КЕРІВНИЦТВО ЗА СУМІСНИЦТВОМ

З Олександром Чікаловим, заступником голови правління із фінансових питань, ми познайомилися, коли той сів у свій «Тойота ленд круйзер», припаркований у дворі управління. За спостереженнями працівників СБМУ, це – черговий джип керівника (середня ринкова вартість марки становить півмільйона гривень), що з'явився на подвір'ї після закінчення в січні 2011 року робіт із зведення дамби в Рені Одеської області. До речі, з працівниками за ці роботи досі повністю не розраховувалися. Тож із перших вуст ми дізналися, що керівництвом заплановано провести скорочення працівників зі 110 до 40, тому що тільки 40 осіб, які керують технікою, приносять підприємству прибуток. Утримувати решту не дозволяють обсяги робіт, які порівняно з минулим роком зменшилися. Заступник голови правління шкодує, що через страйк СБМУ втратило три замовлення, і обіцяє повернути борги із зарплати за грудень та січень, якщо люди стануть до роботи. Але за логікою Чікалова,

борги можуть бути виплачені тільки із коштів, які працівники управління зароблять на нових замовленнях. Де ж поділися гроші за січень–березень? Отримусьмо відповідь: все зароблено (а це шомісяця, за словами Чікалова, не більше 200 тис. грн) їде на податки, погашення кредиту та лізингу. Цікаво, звідки ж тоді борги перед банком у півтора мільйона гривень? Відповідь на запитання про техніку пролунала наче по писаному: «Маємо судову заборону на будь-яку реалізацію будь-яких активів». Про «ленд круйзер»: «Я в СБМУ одержую меншу за всіх зарплату, тому що на сумісництві». До речі, одна з вимог страйкарів – з метою економії коштів звільнити всіх сумісників. Принаймні, дуже слушно. А ще наш співрозмовник запропонував оригінальний вихід із ситуації: «Профком нехай займається своїм, а решта – працює». Нашим зауваженням про те, що «своє» в профкомі полягає саме в протидії скороченням та боргам із зарплати, керівник, здається, не перейнявся.

МОЛОДА ЕНЕРГІЙНА КОМАНДА

ВАТ «СБМУ» – одне з найпотужніших механізованих підприємств, якому свого часу довіряли найвідповідальніші роботи, такі, прикладом, як будівництво в Києві пагорба, де встановлено споруду «Батьківщина-мати». А коли стався Чорнобиль, на базі управління було розгорнуто перший механізований загін цивільної оборони – 23 екскаватори пішли на відсіпання дамби річки Прип'ять.

У 2007–2008 роках управління впевнено стояло на ногах, взяло в кредит вантажівки, в лізинг – екскаватори. А в червні 2009 року в

двір в'їхали з півдесятка легкових машин. Номери на всіх були напрочуд однаковими – «15-51» (співпадає з номером телефону довіри кїївського мера Черновецького), різними були лише літери. Чинному начальникові, голові правління ВАТ «СБМУ», ті, що приїхали, представили «його нового заступника». Змусили передати йому кермо влади, а невдовзі недвозначно натякнули, що час і на відпочинок.

– Недобрі передуття з'явилися тоді, коли в нас почали вимагати документацію на техніку, – розповів нам головний механік СБМУ Олексій Руденко. – Потім ми простежили просування грошей за виконані роботи і з'ясували, що кошти доходили до управлін-

ня в іншому обсязі. Під час нарахування пенсій наші працівники дізналися, що офіційно за документацією проходила зарплата, менша за мінімальну, і тому в розрахунок пенсії ці місяці не враховані... Новому керівництву люди не потрібні – вони чекають, коли працівники розбіжаться самі, підприємство – теж. Земля їх не цікавить, тому що належить громаді. Тож лишається тільки техніка, бо саме вона обіцяє основний навар.

ЗВІДКИ ТАКИЙ ЦИНІЗМ?

Восени 2010 року кияни дізналися, що 80% акцій «Кїївськбуду», ті самі, що належали громаді, про-

дано третім особам. Ішлося про іменні акції 34 підприємств, що входять до холдингу, серед яких і СБМУ. Генпрокуратура розслідувала цю справу, і в березні 2011 року акції було повернуто холдингу. Суд заборонив відчужувати рухому і нерухому власність цих 34 підприємств.

Працівникам СБМУ це дало надію на збереження парку техніки. Але керівництво управління судове рішення не зупинило. Техніку продовжували списувати, навіть після того, як факт здавання на металобрухт кількох одиниць було зафіксовано Управлінням по боротьбі з економічними злочинами м. Києва.

Без погодження з профспілковим комітетом адміністрація СБМУ видає наказ про чергове скорочення штату, ігноруючи положення колективного договору, скорочує робочий тиждень, порушуючи трудове законодавство, продовжує затримувати виплату зарплат.

Триває нарощування боргів по кредитах і лізингу на техніку, які на 22 квітня становили 1,5 млн гривень. Де вже тут сподіватися на виплати працівникам! «Дайте хоч частину заробленого», – просили до Великодня, потім до першотравневих свят. «Зробіть хоч якусь виплату до дати», – просили для чорнобильців, яких із 52 працівників управління живими залишилося тільки вісім. Де там!

«Звідки такий цинізм? Хто стоїть за нинішніми керівниками управління?» – губляться в здогадах працівники СБМУ. Із жовтня 2010 по квітень 2011 років вони не втомлюються звертатися в усілякі інстанції з вимогою перевірки фінансово-економічної діяльності свого підприємства. Поки – безрезультатно.

ОЛЕНА СУХОРУКОВА,
«ПВ»

Василію Георгійовичу, в березні Вас переобрали Головою ФПУ з досі небаченим результатом голосування – 99% делегатів VI з'їзду Федерації профспілок висловилися за Вашу кандидатуру. Як Ви самі оцінюєте підсумки з'їзду?

– Якщо говорити про голосування за мою кандидатуру, то навіть 99% голосів не означають, що всі беззаперечно мене підтримують. Просто люди зробили свідомий вибір на користь зміцнення ФПУ як організації і на підтримку курсу, який я, мої заступники і Президія ФПУ проводимо сьогодні. На жаль, Федерація потребує міцного захисту від нападів, перш за все – з боку рейдерів. Останні два роки проти ФПУ ведеться справжня рейдерська війна. Певні особи, зазіхаючи на профспілкову власність, мають на меті розколоти Федерацію і заволодіти нею як юридичною особою. Ми цю війну виграли, але оборону поки не знімаємо. Однак робота з'їзду не обмежувалася тільки переобранням лідера. Виступи промовців засвідчили, що в цілому профорганізація позитивно оцінює роботу керівництва ФПУ. Справді, ми досягли значних успіхів у рамках соціального діалогу з урядом та роботодавцями. З'їзд затвердив важливі резолюції, які сприятимуть посиленню цієї роботи.

– 3 точки зору пересічного співчанина, чого саме вдалося досягти останнім часом об'єднаному профспілковому руху?

– Кілька місяців тому ми підписали Генеральну угоду з урядом та роботодавцями, в якій визначено заходи щодо поліпшення соціального захисту трудящих. Незважаючи на складну економічну ситуацію, ФПУ вдалося домогтися від Кабміну гарантій підвищення соціальних виплат і зарплати. Як мінімум – на рівень інфляції. Цього досягнуто вперше за останні 20 років. Нині профспілки домагаються реалізації обіцянок уряду на практиці. І це питання принципове – ми готові даватися до різних заходів, аж до акцій протесту і пікетування, якщо зобов'язання не будуть виконані. Цієї весни профспілка працівників освіти вже пікетувала Кабінет Міністрів. Унаслідок нашого тиску було ухвалено рішення про підвищення з 1 вересня зарплати бюджетникам на 20%.

– А чи має держава ресурси, аби підвищувати зарплати?

– Так, після попереднього п'ятирічного «господарю-

вання» склалася непростая ситуація. Але ми закликаємо уряд до більш активного відновлення економіки та підвищення соціальних стандартів населення. За рівнем заробітної плати Україна посідає передостаннє місце в Європі. Після нас йде лише Молдова. Але ми не просто голосливо вимагаємо збільшення виплат. Ми проаналізували всі показники, порівняли їх з європейськими і аргументовано зауважили, що сьогодні є ресурси для підвищення зарплати вдвічі. До речі, це сприятиме вирішенню питання і з наповненням Пенсійного фонду, який отримує відрахування із зарплат.

– Ви згадали, що з'їзд ФПУ затвердив низку важливих документів. Як це вплине на соціальні стандарти в країні?

– Вплинути на соціальні стандарти в країні можемо тільки ми з вами, якщо об'єднаємося і захищатимемо свої права. З'їзд ФПУ затвердив дуже важливу декларацію про гідну працю, де визначено головні завдання, які ми ставимо перед собою на найближчі роки. Ми взяли 6 важливих компонентів. **Перший** – це вимога забезпечення гідного робочого місця. Економіка потребує реформування. Сьогодні лівая частка економіки – сировинна, з низькою заробітною платою, поганими умовами праці, що не приваблює не тільки молодь, а й людей середнього віку. Висококваліфіковані фахівці виїжджають. Це треба змінювати.

Другий – це гідна заробітна плата, на рівні європейських норм.

Третій компонент – це нормальні умови праці. Зношеність обладнання на наших підприємствах сягає вже 60–70%. Чимало робочих місць не відповідають елементарним вимогам сучасного виробництва та безпеки праці. Про це ми говоримо відкрито, і навіть провели масові інформаційні заходи до Всесвітнього дня охорони праці, який відзначається 28 квітня. **Четвертий** компонент – це соціальний діалог на виробничому рівні, в ході якого вирішуються питання соціального захисту працівника.

П'ятий – колективний договір, який має містити заходи щодо забезпечення поліпшення соціальних гарантій для працівників.

Шостий – додатковий соціальний пакет. Це означає, що бізнес бере на себе додаткові добровільні підвищення зобов'язання і відповідальності перед найманими працівниками. По кожному з цих напрямів ми готові активно пра-

ВАСИЛЬ ХАРА: «ГІДНА ПРАЦЯ – ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ ГАРНА ЗАРПЛАТА»

Для багатьох із нас Першотравень – це радісне весняне свято з «маївками» та додатковими вихідними. Люди забувають, з чого все починалося. Адже Міжнародний день солідарності трудящих виник понад сто років тому, після розстрілу акції протесту робітників у Чикаго, які вимагали запровадження 8-годинного робочого дня. Нині для профспілкового руху Перше травня – це день підбиття підсумків. Наскільки захищена людина праці? Що зроблено для підвищення соціальних стандартів останнім часом? Про це наша розмова з Головою Федерації профспілок України Василем Харом.

цювати, попри те, що стикаємося і з нерозумінням, і навіть опором з боку наших соціальних партнерів.

– Профспілки займають дуже жорстку позицію щодо діяльності Міжнародного валютного фонду та виступають за припинення роботи місії МВФ з Україною. Якоює мірою ФПУ втручається у справи уряду?

– Ми були ініціаторами зустрічі з представником місії МВФ в Україні, з представниками їхнього центрального офісу в Вашингтоні, з представниками сторін соціального діалогу. Ми ініціювали проведення діалогу, висловили свої пропозиції, зокрема щодо діяльності законодавства, і що можна знайти інші шляхи наповнення Пенсійного фонду, крім як підвищення пенсійного віку для жінок. Не прислухаючись до наших аргументів, МВФ тисне на уряд, наші аргументи їх не цікавлять, і змінювати умови кредитування вони наміру не мають. На нашу думку, представники місії МВФ не прагнуть вести соціальний діалог. У зв'язку з цим ФПУ займає щодо МВФ дуже жорстку позицію. Як відомо, пенсійну реформу було відкрито, у тому числі й завдяки нашим зусиллям. Така позиція профспілок сприяла також і тому, що МВФ пішов на поступки у питанні радикального підвищення цін на газ для населення.

– З яким настроєм Ви зустрічаєте Перше травня?

– Оскільки велика частина мого професійного життя пов'язана з профспілками, то Міжнародний день солідарності трудящих для мене – завжди актуальне свято. В останні роки він ставить перед нами все більше запитань, оскільки в умовах ринкової економіки, світових та локальних криз людина праці може легко потрапити під удар. Я завжди пропоную звертатися до досвіду європейських профспілок, які надзвичайно чутливі до будь-яких змін у трудових відносинах і в разі найменшого зниження соціальних стандартів на повний голос заявляють про свою незгоду із цим. Думаю, що, незважаючи на довгі роки існування, профспілковий рух в Україні тільки набирає силу, трансформується з об'єднання радянського зразка в справжнього захисника трудящих. І нашу силу вже відчувають партнери по соціальному діалогу.

ІРИНА ЄРЕМЕНКО, Для «ПВ»

ОСТАННІ ДНІ ВІЙНИ

«МИ З ДОНБАСУ» –
НАПИСАВ Я
НА РЕЙХСТАЗІ

– Першого травня ми увійшли до напівзруйнованого Берліна, – згадує Петро Спиридонович Бужинський, мешканець Авдіївки Донецької області, гвардії старшина, командир взводу автоматників розвідроты 2-ї танкової армії 1-го Білоруського фронту, учасник штурму Берліна. – Неподаляк від нашого розташування на Берлін-штрассе розвідротта виявила метро, де розташовувався німецький госпіталь і переходувалися мешканці міста. Ми жакнулися, дізнавшись, що війська СС, які відступали, загопили його разом із тисячами людей.

Начальник розвідки поставив переді мною завдання: з 12 автоматниками вийти до головного танка, в якому була рація, і очікувати нового наказу. Прибувши на місце, ми розташувалися на галереї, говорили про майбутнє, чи швидко закінчиться війна і що буде потім. Звісно, ми всі добре розуміли, що перемога – наша, але ніхто не знав, скільки ще крові проллється до останнього пострілу. Увечері радість викликав мене до апарату. Піднявшись на гусеницю танка, я схилився до трубки і почув команду: розвідати обстановку і доповісти. А коли підняв голову, то в 7–10 метрах від мене промайнула вогненна куля близько півтора метра в діаметрі. Вибуху я не почув, оскільки вибуховою хвилею мене скинуло з танка і я знепритомнів. Тривало це всього якось мить. Коли прийшов до тями, дізнався, що «познайомився» з фаустпатроном. На моє щастя і щастя моїх товаришів, фашист промахнувся.

Пробираючись через сквер, ми натрапили на вартового. Я дав команду взяти його

живим. Група захоплення зробила це майстерно за лічені хвилини. Полонений повідомив, що у сквері розташовувалася зенітна батарея з шести гармат, 85 солдатів і сержантів, трьох офіцерів. Порадившись, ми вирішили послати полоненого в бункер до німців, аби офіцери вийшли до нас. Вийшов гауптман і два обер-лейтенанти. Вони заявили, що війна закінчена. Ми не заперечували, зазначивши, що саме для цього ми і прийшли до Берліна, і запропонували всьому складу здатися без зайвого кровопролиття. Через півгодини, склавши зброю, німці пройшли повз наші танкові колони до штабу бригади. Це було вже 2 травня, о 1-й годині ночі. Нам дозволили відпочити. А о 4-й годині ранку мене розбудили розвідники: «Війна закінчена!» У підвалі ми встановили стіл зі снарядних ящиків, святкували. Вийшовши на вулицю, я побачив яскраве ранкове сонце (мені тоді здалося, що такого яскравого я не бачив ніколи в житті), чисте блакитне небо. Стояла незвична тиша.

По Берлін-штрассе з білими прапорами йшли дивізії і полки Берлінського угруповання, яке здалося радянським військам. О 8-й ранку командир танка, лейтенант Ширяев, підійшов до мене і запропонував проїхати до Рейхстагу. Від такої спокви важко було втриматися. Рейхстаг димів. Навколо стояли радянські танки. На сріх колонах – написи переможців. Я теж написав крейдою: «Ми з Донбасу», хотів додати «Авдіївка», але вирішив, що моє рідне місто маловідоме, і дописав «Сталіно».

ЕММА КРАВЧИНСЬКА,
ДОНЕЦЬК

Петро Спиридонович Бужинський (крайній праворуч) з бойовими товаришами у Берліні

Наших ветеранів можна вважати «останніми з могікан» – так мало їх залишилося. Ось і у Федора Микитовича Позніхиренка вік солідний – 93 роки. Але з його вигляду не скажеш: сили в руках і ногах є, ясний розум і світла пам'ять – при ньому. Хіба що слух підводить. Ми сидимо з ним у парку лікарні «Феофанія», де він як ветеран війни проходить лікування, і я пишу Федору Микитовичу свої запитання.

1418 ДНІВ ПІД
ВІДКРИТИМ
НЕБОМ – ЦЕ

СТРАШНІШЕ ЗА ВИПАДКОВУ КУЛЮ

Родом Позніхиренко із села Пирогово, яке сьогодні входить у межу міста. «А тут, – згадує ветеран, вказуючи на територію лікарні, – я в дитинстві корів пас».

У 1939 році його і ще 12 однолітків забрали в армію на строкову службу. А через два роки почалася війна.

– Ми служили в Кутаїсі, потім нас перекинули в Баку, а потім – у вірменське місто Ленінакан, у піхотні війська, – розповідає Федір Микитович.

Саме з піхотою він, командир підрозділу, перетягуючи на плечі протитанкову рушницю вагою більше 20 кг, пройшов, звільняючи міста і станиці, Північний Кавказ.

– Був тижневий перехід, опівночі 22 січня 1943-го ми вийшли до станиці Дмитрівська, – згадує ветеран про епізод, який став переломним у його військовій долі. – І мене поранило в руку. Кілька місяців я провів у госпіталі в Магесті, а після виписки був відправлений в особливий запасний полк. Через певний час у полк приїхав чоловік, який мав відібрати людей, що вміли керувати технікою, і сформувати з них артилерійську частину. Урал дав «катюші», американці поставили під них вантажні машини марки «Студебекер», а посадити за кермо було нікого. Я вважав, що підходить для цього за всіма статтями, бо ще до армії закінчив курси водіїв, але відповідальний працівник, що вибирав нас, здається, так не думав. Він ходив повз стрій і питав: «Ти звід-

НАС ВИРУЧАЛА МОЛОДІСТЬ

– Діти в школі часто запитують: «А страшно на війні?», – розповідає ветеран. – І щоразу я їм відповідаю: «Ні. Тому що дістала тебе сліпа куля – і все, немає тебе. Найстрашніше 1418 днів і ночей жити на землі, під відкритим небом – у спеку, дощ і сніг. Від холоду схватитися ніде, речі можна висухити тільки над багаттями. Молодість нас виручала. І не пам'ятаю, щоб хтось хворів».

ки? А ти?» Намагалися відібрати московських чи лєнінградських водіїв, яких вважали найкращими. А я був із Києва, до того ж мої рідні лишилися під окупацією, і тому я вважався не надто благодійним. Як же мені могли довірити найсекретнішу техніку? Але з третього разу мене все ж відібрали: «Комсомолец?» – «Так точно!» – «Вийди». Так і провоював я із своїм 43-м артилерійським гвардійським полком до самої Перемоги.

Федір Микитович згадує, як ходив його полк на «катюшах» у тил ворога, занурившись на 300 км углиб. Техніка прикривала кавалерію під керівництвом відчайдушного генерала Ісси Плієва, а саму техніку прикривала авіація. Через 300 км закінчився бензин і снаряди. Що робити? Як повернутися? А треба ж іще перетнути дві лінії фронту! Брала по дві-три машини на буксир і просувався. На лінії фронту артилерія на колесах підтримала авіацію, і через «відкриті вікна» полк повернувся до своїх. Звичайно, по-різному

люди реагували на небезпеку. Поїхав якось Федір із помічником командира після бою на полуторці, щоб роздобути бензин, адже пального на фронті не вистачало постійно. Летить назустріч літак. Думали свій, а він наблизвився і випустив по машині кулеметну чергу. У полуторці бак знаходиться поруч із любовим склом. Скло – шцент, уламки полетіли в обличчя Федора, бризнула кров, машина спалахнула. Гасити потрібно. А де помтєх? У лок стрибнув і зачався. «А таким суворим досвідченим командиром завжди був! – посміхається, згадуючи, ветеран. – Ну, війна є війна!»

– А любов у вас на фронті була? – питаю про особисте.

– Що ви! По-перше, офіцери нам забороняли, а по-друге, яка там любов посеред степу! А якщо зустрівся неспелений пункт, то пройшли повз нього – і все.

– Чим харчувалися?

– Надголодь жили, надголодь воювали. У запасному полку годували ку-

курудою – такою жорсткою, що й не прожешеш. Охляли ми там зовсім. На фронті видавали рис, і ми самі варили його в казанках на вогнищі, якщо була така можливість. А ось один наш хлопчик харчувався в німцях. Він непогано «шпрехав» по-їхньому, і коли наші армії стояли поруч, то переходив лінію фронту і підходив із казанком до німецької кухні.

– Де зустріли Перемогу? – У невеликому німецькому містечку Штольмюнде.

– А від кого дізналися про капітуляцію?

– Земля чутками багата. Особливо якщо така новина! Зіткнули полешено, обняли...

Демобілізувався Федір Позніхиренко лише в 1946 році. Повернувся до Києва, влаштувався в автотранспортне підприємство і пропрацював у ньому 62 роки.

– Спочатку розібрали Хрещатик, вивезли сміття, а потім відбудували його заново. А після Хрещатика звели 22 житлових масиви, – по праву пишеться ветеран своїм внеском у розбудову рідного міста.

За самовіддану роботу його удостоєно звання Героя Соціалістичної Праці. Активним було і громадське життя ветерана: обирався депутатом Верховної Ради УРСР, делегатом трьох партійних з'їздів, протягом 15 років був членом президії республіканської профспілки автомобілістів.

ОЛЕНА СУХОРУКОВА,
«ПВ»

ЮНІСТЬ, ОБПАЛЕНА ВІЙНОЮ

«Двадцять второго юня, ровно в четыре часа, Киев бомбили, нам объявили, что началась война...» – настигне рядки відомої за часів Великої Вітчизняної війни пісні **Варвара Соловйова**, коли розповідає про війну. А ще цей задумливий погляд у далечінь. Що згадує вона? Напевно, друзів, з якими її звела доля на спелілих дорогах війни, кров і стогін скалічених солдатів, біль яких відчувала кожною клітиною власного тіла... до глибини душі. А ще радість травневих днів 1945-го, мирне небо без гуркоту бомбардувальників, зелену траву без крові й попелу і свіже повітря без присмаку пороху та диму.

Варвара Соловйова (Стасенко) в роки війни і нині

Кожен мешканець Кілії знає її, ветерана війни та праці. Варвара Іванівна – одна з тих, хто не з чуток слів знає про події 70-річної давнини. Її історія – про людяність і безстрашність, стійкість і невтомність, доброту і самовідданість. Цікаво, з болем у серці та сльозами на очах розповідає вона про той час, коли на нашу землю прийшла війна. У 1941-му їй було лише 15, однак у вчинках юної Варі Стасенко не було навіть краплі дитячості.

ОПЕРАЦІЯ «КІЛІЯ-ВЕКЕ»

Розпочалася історія медсестри, яка добровільно пішла на війну, у найдревнішому місті України – Кілії, що на Одещині. Звідти родом наша героїня. 1941-го місто на Дунаї тільки-но починало оговтуватися від румунської окупації. Минав перший рік від дня визволення Бессарабії. З режимом кривавого терору і пограбування було покінчено, але королівська Румунія залишила у спадок мешканцям Кілії похмуру й спустошене місто. Колись квітуче, за роки халяйнування румунських бояр його було зазедбано. Залікані люди боялися вимовити російське слово або «образити» загарбників українською піснею, а двері будинків не зачинялися від постійних обшуків і арештів.

Розповідаючи про ті часи, Варвара Іванівна цитує рядки з документальної

повіді Володимира Синенка «Операція «Кілія-Веке»: «Уже на початку червня на Дунаї склалася тривожна ситуація. В усьому відчувалося невідворотне наближення війни. У небі над прикордонною зоною все частіше з'являлися літаки зі свастикою. 10 червня з острова Татара було відкрито вогонь по радянському пароплаву. Один пасажир убитий, двоє поранені, борт судна понищено кулями... А 15 червня румуни раптом почали палити у своїх плавнях очерет. Дим густо стелився по річці. Солдати сусідньої сторони, надвіши сталеві каски, рили окопи вздовж берега, натягували колочий дріт. Уночі з боку Кілії-Веке (Старої Кілії, Румунія) чулися метушня, шум моторів, брязкіт металу, іржання коней, приглушені слова команд і плескіт води. Баржі розвантажують або що? Але чому не вдень?..»

Ранок 22 червня припав на неділю, базарний день. На Соборній площі, як і завжди, юрмився люд: з'їхалися селяни із навколишніх сіл та хуторів, потягнулися туди за покупками і городинами. Юна Варя працювала у чайній неподалік. Пригадує, що десь об 11-й годині почувся гуркіт літака. Повітряний розвідник покружляв над містом

15-річною дівчиною

юна Варвара потрапила на фронт.

ОСОБИСТЕ

«Паніки не було. Люди навіть із цікавістю спостерігали за літаками, оскільки багато хто доти їх ніколи не бачив. Аж раптом на мирних людей почали падати бомби. Люди кинулися у різні сторони. Потрапили під бомбардування ринок, район елеватора, електростанція і табір військового полку, що був розташований за містом. З'явилися перші поранені, загиблі. Кров проступала багряними плямами, стогін було чути звідусіль...» – описує події Варвара Іванівна. Часу на роздуми не було, тому без зайвих зволікань і страху зовсім юна дівчина кинулась допомагати постраждалим. Бомбардувальники незабаром зникли, санітари та добровольці підбирали убитих, а поранених відвозили в госпіталь, який нашивдикурч обладнали у міській школі.

і забрався геть. Аж раптом знову почувли гуркіт літаків, і на пожежній вежі завилла сирена. У небі побачили п'ять чорних бомбардувальників.

– Рятуйтеся! – кричала хтось.

– Так то ж, мабуть, наші?..

Зі спогадів нашої героїні: «Кілія однією з перших прийняла на себе наступальний удар німців та румунів. Факт на диво мало відомий: у ході запеклих боїв кілійські моряки – білці 23-го полку 51-ї Перекопської дивізії і червоноармійці відбили атаку. Тоді як на всіх фронтах радянські війська відступали, кілійські моряки та червоноармійці зупинили ворога і, переправившись через Дунай, вели бої на ворожій території, довгий час утримуючи плацдарм. Ця операція тривала близько місяця і дістала назву «Кілія-Веке». По суті, то були перші успішні десанти в історії Великої Вітчизняної війни, захоплення плацдарму і розгром ворога малими силами. В результаті

ших товаришів та виїхати на Кавказ, до Тбілісі, де мала навчатися у ремісничому училищі. На рідній землі, наче відірвані від серця, лишилися мати, брати і сестри, тому довго перебувати на чужині дівчина не схотіла. Вдаючись до хитрощів, вона виправила у документах дату народження – з 10 грудня 1925-го на 1924 рік. І, ставши у такий спосіб 16-річною, її було зараховано санітаркою до військово-санітарного поїзда № 132 2-го Українського фронту, який працював на передову і вивозив звідти поранених.

Де тільки не побувала Варя упродовж війни: у Польщі, Румунії, Угорщині, Чехословаччині, Білорусі. Рятувала поранених після Сталінградської битви. Дівчина згадує: «Волга була така буре, що здавалося, наче у ній не вода, а кров людська вирує. Бинтів не вистачало. Тому на станціях набирали води і вже використані прали, відмивали від крові та гною, прасували і знову перебинтовували поранених».

Усі воєнні роки мати нічого не знала про долю своєї доньки. Де вона і чи жива взагалі... Навіть почала роздавати речі за упокій рідної кровинки...

Скільки поранених пройшло через руки Варі Стасенко, напевно, важко й уявити... Багато людей довелося зустріти їй на дорогах війни. У ті буремні роки зав'язувалася найміцніша дружба. На одній із станцій відбулася й доленосна зустріч із майбутнім чоловіком. Він, новопризваний, їхав на фронт, а вона із по-

раненими – у протилежному напрямку.

Якось виїхала за гарячою водою на станцію, аж тут бомбардування почалося. Дивиться – а поїзд рушає. Ледь встигла вхопитися за ручку останнього вагона. А температура тоді була мінус десять, от і приморозило Варюшу. Ця поїздка значно підірвала здоров'я «сестрички», почалися часті застуди, а згодом – запалення легенів. 13 квітня 1945 року вона змушена була залишити своїх підлопних і сама злягла на лікарняне ліжко. Саме тоді вона й почула радісну звістку про перемогу.

ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ

Життєве кредо Варвари Іванівни – «На зло ніколи не відповідай злом. Добро завжди має перемагати». Вимагала цього від інших і сама дотримувалася власного постулату. Її життя – цікаве й мужнє. Після війни зуміла поставити на ноги трьох дітей: рідну доньку і двох нерідних – сина та доньку другого чоловіка. Працювала старшою вожакою, вихователем школи-інтернату, начальником районного піонерського табору, який був збудований за її ініціативи, очолювала Кілійський РАГС. Ніколи не були їй байдужі люди, їхні долі. На разі Варвари Іванівни Соловйовій 86 років. Вона – єдина з учасників операції «Кілія-Веке», хто живий донині.

ОЛЕНА ОВЕРЧУК,
«ПВ»

Віртуози-танцюристи клубу «Березіль» – відомі спортсмени зі спортивних танців на візках

Засновник музею історії глухих Володимир Скурчинський демонструє експозицію

МИСТЕЦТВО ЖИТИ БЕЗ

АННА РЕПІЧ,
«ПВ»

Ми знаходимо сотні причин, щоб не займатися спортом, не розвиватися творчо. Танці – це не моє, школи карате немає біля мого дому, в басейні заняття не в зручний для мене час, а кінний спорт – це ж їздити треба за місто та й страшно вата... Такі і тисячі інших відмовок з'являються, як тільки-но у голові промайне думка, що треба ж чимось займатися, окрім роботи та домашніх клопотів. У буденній рутині ми постійно знаходимо, або навіть створюємо проблеми, зосереджуємо увагу на якихось дрібницях і не завжди маємо час для себе... Я нічим не відрізняюсь від решти, тож була вражена, коли побачила, як люди, прикуті до інвалідних візків, танцюють, займаються фехтуванням, а представники об'єднання глухих грають у театрі, співають, читають вірші...

СПОРТСМЕНИ БЕЗ ЗМАГАНЬ...

Поспілкувавшись зі спортсменами, ми дізналися і про їхні проблеми. Насамперед це, звісно ж, наболіле, постійно тривожне фінансове питання. Про що мова, коли навіть кожне тренування стоїть під питанням: бути чи не бути? Так, приміром, зателефонувавши до клубу та запитавши, коли можна завітати на заняття до спортсменів на візках, ми почули невтішну відповідь: «Узагалі за розкладом заняття завтра о 12-й годині, але краще зателефонуйте вранці, адже невідомо, чи буде автомобіль, яким привозять наших танцюристів, і чи матимемо бензин...» Невтішна ситуація і з фінансуванням міжнародних змагань. За словами Валерія Бевзюка, щорічно відбувається близько 10 змагань міжнародного рівня, однак наші спортсмени мають змогу виїхати лише 1-2 рази на рік.

– Фінансово-економічна криза не минула і нас, ми

повністю фінансуємося з державного бюджету, а як відомо, він не безмежний – на всіх не вистачає, на жаль... Так було, так є і так буде. Тож через нестачу коштів ми не маємо змоги виступати на міжнародних змаганнях, звичайно ж, їздити, але рідко, – розповідає виконавчий директор клубу Сергій Марченко. – Аби виїхати на змагання за кордон, кожному спортсмену потрібно принаймні тисячу євро. За великим рахунком, – це не так уже й багато, однак інваліди цих грошей не мають, та й держава не завжди їх може знайти... А останнім часом і спонсори наші практично зникли, і думаю, з огляду на ситуацію у країні і світі, з'являться вони не скоро.

На паркеті ми також познайомилися з Наталією Беспаловою, яка вважає себе новачком у цьому виді спорту: «Я займаюсь танцями близько чотирьох років – тобто зовсім недавно. Півроку була на лікарняному і сьогодні – моє перше тренування. Дуже скучила за танцями і зрозуміла це під час чемпіонату України, який відбувся кілька тижнів тому, а я на ньому була присутня просто як глядачка і вболівальниця... Взагалі танці мені подобаються ще з дитинства, однак почала ними професійно займатися лише коли після автомобільної аварії опинилася у візку. Нині ми дуже переїмаємося нашим майбут-

СПОРТИВНІ ТАНЦІ НА ВІЗКУ

Величезна дзеркальна зала, лунає музика, у центрі кружляють пари – гарне відчуття ритму, грація у рухах, різкі повороти, запал в очах, посмішки на устах. Це звучить ритм танців людей з ураженням опорно-рухового апарату. Так, вони прикуті до візків. У когось немає ніг, хтось їх не відчуває, але вони танцюють! Тут можна побачити людей після травм, невдалих операцій, є дівчинка з ДЦП. Вони живуть! Живуть, а не існують, як багато інших, хто має схожі захворювання.

Аби побачити на власні очі, як тренуються танцюристи, ми завітали у про-

мадську організацію – спортивно-танцювальний клуб «Березіль». Саме тут постійно тренуються збірні команди столиці й проводяться навчально-тренувальні збори спортсменів-інвалідів з підготовки до всеукраїнських і міжнародних змагань. Представники цього клубу мають титули багаторазових чемпіонів України, володарів Кубка світу та Європи, переможців чемпіонату світу і Європи, мають звання майстрів спорту України міжнародного класу. Вони брали участь у паралімпійських іграх в Афінах і Пекіні, а нині готуються до наступних паралімпійських змагань.

Під час нашого візиту на занятті були присутні не всі

учні, адже дехто з них іще відпочиває після поїздки в Голландію, де відбувався Кубок світу, хтось хворіє. Усього у клубі спортивними танцями на візках займаються близько 30 осіб. Серед них є різні пари, зокрема так звані «комбі» – танцюристи на візку в парі з нетравмованим партнером та «дуєт» – обидва танцюристи-інваліди на візках. Пощастило нам помилуватися тренуванням чемпіонів цьогорічного Кубка світу – Валерія Бевзюка (на візку) та Олени Яременко. Вони стали найкращими у програмі «комбі» серед спортсменів зі спортивних танців на візках із 21 країни світу.

Про те, як склалася їхня пара, ми почули з перших

вуст. «У парі ми вже близько чотирьох років. До цього я два роки танцювала з іншим партнером. Узагалі ж я танцюю з дитинства, але на деякий час мала перерву. Президент клубу Олена Чиж – мій перший викладач танців. Тож від неї я дізналася про танці на візках і вирішила спробувати», – розповідає Олена. За словами Валерія, він займається танцями 8 років. «А все завдяки дружині. Вона дізналася про клуб і відправила мене сюди. Я не чинив опору. Вперше вона розповіла мені про цей вид спорту навесні, а прийшов подивитися що й до чого я лише восени. Приїхав, подивився і залишився на 8 років», – згадує Валерій Бевзюк.

АКТОРИ, ЯКІ НЕ ЧУЮТЬ

Театр «Райдуга» Українського товариства глухих – це єдиний в Україні театр, де працюють актори, які нечують. Цим артистам підвладні всі сценічні жанри: драма, балет, пантоміма, мюзикл, вар'єте, цирк, народні танці. І всіма цими жанрами актори володіють досконало, незважаючи на те, що нечують від народження.

Одну з найвідоміших вистав театру – «Дюймовочка» свого часу відвідали дружини президентів України та Грузії Катерина Ющенко та Сандра Рулофс. У репертуарі театру сьогодні чимало вистав і концертних програм.

Актори театру – заслужені артисти України В. Стюпкін, О. Кушніренко, О. Мягких, О. Кіраш, О. Каплан і Т. Вуйцик.

Артисти, без допомоги голосових способів вираження, досконало володіють універсальною мовою серця і творчого вираження.

Актори театру «Райдуга» під час виконання пісні з кінофільму «Небесний тихохід»

ТОНАТИ

З БУДЬ-ЯКИХ «АЛЕ»...

ПРИКЛАД ДЛЯ НАСЛІДУВАННЯ

нім, адже центр, створений столичною владою, забули... Нинішні машини для перевезення інвалідів «сплять», і ми боїмося, що і їх у нас заберуть. Тоді ми просто фізично не зможемо добиратися до клубу, оскільки наш громадський транспорт не пристосований для перевезення людей на візках».

29-річний Микола Остапенко на паркеті лише три місяці, однак уже добре танцює і обожнює джайв. А от його товариш Олександр Онщенко тут уже три роки. Як і всі, він приїхав подивитися і лишився. Олександр не має постійної партнерки, та все одно із задоволенням танцює. За словами хлопців, клуб вони відвідують двічі на тиждень, однак це для них не лише заняття на паркеті, а насамперед – спілкування.

– Тут усі знайомі, дехто навіть не один рік. Усі ми спілкуємося, танцюємо – це і фізичне навантаження для всього тіла, і моральний відпочинок, – наголошує Микола.

СВІТ ТИХ, ХТО НЕ ЧУЄ

Чи бачили ви колинебудь пісню? Дивне запитання, – скажете ви, адже пісню можна почути, а не побачити. Однак представники Українського товариства глухих (УТОГ) такої можливості не мають, тож

23-річна Олена Добруцька має діагноз дитячий церебральний параліч. Це, звісно, ускладнює її життя, але у жодному разі не впливає на її активність. Сьогодні вона танцює на паркеті, завтра – пише сценарій до нової п'єси чи вірші або відвідує репетицію в одному з трьох театрів, де вона грає. Післязавтра в неї поїздка за місто, де вона займається верховою їздою, а ще – улюблена робота (до речі, за факхом вона журналіст). Як вам такий графік? – Я не можу сидіти вдома і нічим не займатися! – розповідає дівчина. – Мені складніше, ніж здоровим людям, знаходити можливість їздити на заняття та репетиції через те, що громадський транспорт не пристосований для таких, як я – не можу просто сісти і поїхати. Але є добрі люди, які допомагають мені в цьому. А ще я півтора року шукала собі тре-

нера, який би займався зі мною кінним спортом! Усі відмовлялися, адже це складно і відповідально, тож нікому не потрібно. Коли бачили візок, одразу запитували: а як ти будеш їздити? А я з двох років у сідлі... З активної журналістики я пішла, хоча мені дуже подобається бути у вирі подій. Нині працюю в Інтернет-виданнях. Трохи складно добиратися кудись. Адже знаєте, як то буває – телефонують і ти маш швидко зриватися і кудись їхати... Проте не боюся труднощів і хочу повернутися у професію – жити не можу без політики, це моя улюблена тема!

Важливо, що в моєму житті є людина, яка мене підтримує у всіх моїх починаннях. Напевно, це найважливіше у житті кожної дівчини. На жаль, мій хлопець живе в Росії, однак ми завжди на зв'язку!

святковий концерт до Великодня, на який запросили і нас, проходив мовою жестів.

У залі лунають слова, а для тих, хто не чує, на сцені – перекладач. Атмосфера у залі культурного центру УТОГ дещо незвична. Так, оплески тут заміною підняття рук догори, мову – жести... Актори театру «Райдуга» виходили на сцену один за одним. Одні співали пісні, інші читали монолози і все це – мовою жестів.

Під час надзвичайного виконання українського народного танцю мене ніби блискавка пройняла, коли

зрозуміла, що я чую музику, під яку танцюють, а самі виконавці її нечують...

У ході концерту тих, хто не чує, привітав священнослужитель, який також спілкувався жестами. Він розповів, що у Києві діє церква, у якій служба відбувається мовою жестів.

Представники товариства глухих щодня живуть активним життям. За словами заступника директора культурного центру УТОГ Людмили Орішко, у столичному культурному центрі діє театр, картинна галерея, музей, бібліотека, шаховий клуб, який очолює

майстер спорту з шахів, заслужений тренер України Юрій Зуєв. Тут ті, хто не чує, мають можливість розвиватися, спілкуватися, читати книги... Для них часто проводяться концерти.

Завітавши до музею історії глухих, який існує вже 44 роки та має статус міжнародного, ми дізналися чимало цікавого. Про експонати музею нам розповідав засновник музею, заслужений працівник культури України Володимир Скурчинський, який після отуту поступово втратив слух. Серед експонатів музею надзвичайно

цікаво було побачити зошит учня школи глухих далекого 1936 року, варіанти слухових апаратів різних часів, фото першого випуску групи тих, хто не чує, імператорської гімназії, а також перші «Букварі» із вивчення мови жестів. Тут ми побачили також і старовинний дзвоник до будинку глухої людини. Це прив'язана мотузкою до гачка важка залізна праска. Працює такий дзвоник просто: тягнеш за мотузку і праска падає, а господар, відчуваючи вібрацію від падіння важкого предмета, відчиняє двері свого дому гостеві (нині вже існують сучасні дзвоник-лампочки).

У музеї можна дізнатися і про діяльність Українського товариства глухих у різні періоди життя країни, і про підприємства товариства. А ще Володимир Вікторович розповів нам, що першу матрешку в Росії вигадав глухий.

Кожен обирає своє життя і свій шлях – це ще раз підтвердили історії життя людей, з якими ми зустрілися під час написання матеріалу. Хочеться вірити, що суспільство, яке зовсім «дике» у ставленні до інвалідів, подобірає, а держава все ж таки віднаде кошти для людей, які хочуть активно жити, прагнуть розвиватися і прославляють Україну на міжнародній арені.

ФОТО КИРИЛА ЛАТИШЕВА

Чотири пари з України днями повернулися з Голландії, де проходив Кубок світу зі спортивних танців на візках. Вони привезли на Батьківщину 3 золоті медалі, а одна пара стала фіналістами. Для них держава не завжди знаходить гроші, а вони натомість на найвищому рівні представляють її на міжнародній арені.

ЩОБ ВИРІШИТИ АГРАРНЕ ПИТАННЯ,

Почнемо з найбільш зрозумілого: політика – це наміри й способи їх здійснення. Інакше кажучи, стратегія і тактика. Проте вже із самого початку незалежності, тобто в мінливій й нестабільній 90-ті роки, було ухвалено дві, доволі суперечливі, Постанови Верховної Ради: «Про земельну реформу», відповідно до якої державну землю було оголошено об'єктом такої реформи, а згодом – «Про прискорення земельної реформи та приватизацію землі» (?!). Водночас замислювалися непогані аграрні перетворення – господарська і земельна реформи; формування аграрного ринку замість планово-розподільчої системи збуту продукції; фінансова стабілізація; нарешті – соціальний розвиток, тобто розбудова сільської інфраструктури.

«ЗАКОННА» КУХНЯ

Тож якщо вірити окремим експертним дослідженням і переглянути певні законодавчі акти, якась стратегія в аграрній політиці нашої держави була і є. Приміром, маємо Земельний кодекс, Державну програму розвитку українського села на період до 2015 року, низку інших документів. Проте виконавська гілка влади в АПК так і не розвинулася, не модернізувалася, а залишилася у темряві згаданих мінливих 90-х: керує здебільшого за старими соціалістичними принципами, а господарювати на селі й розвивати його економіку воліє за ринковими. Таке «роздвоєння» фактично поєднує аграрну політику не лише адекватної тактики, а й фактично і розумної та далекоглядної стратегії. Плюс байдужість, плюс жести «на публіку», плюс наше невміння доводити справу до кінця...

Парадокс, що фахівці з питань землевпорядкування, саме тому, що наближені до землі як ніхто інший, усе розуміють правильно. Вони можуть розходитися в якихось позиціях, зате мають ті колегіальні професійні міслення й мову, котрі дозволяють у суперечках порозумітися, тому одностайно стверджують: основні причини, що стримують розвиток ринку земель сільськогосподарського призначення, – це передусім незавершеність законодавчої бази в питан-

нях регулювання ринку, відсутність головного документа, власне, закону «Про ринок земель».

Щоправда, Державне агентство земельних ресурсів України на початку року нарешті запропонувало для громадського обговорення той омріяний законопроект – «Про ринок земель». Коментуючи його одному з періодичних видань, провідний експерт Центру О. Разумкова Володимир Жмуцький сказав, що за останні роки це кращий проект, а до цього були самі декларації. Але ж відомо: поки сонце зійде, роса очі вієть. І, зрештою, як з'ясувалося, цей законопроект проігнорував норми, напрацьовані робочою групою експертів і чиновників Мінагрополітики і продовольства стосовно обігу сільськогосподарських земель.

ДОЛЯ СЕЛЯНИНА: ЙДИ ГЕТЬ – ХОДИ НАЗАД!

Центр зав'язаних у вузол суперечок і протистоянь – продаж сільськогос-

Мінімум 5 млрд гривень

щороку потрібно АПК для успішного проведення реформ на селі.

подарської землі: скасувати мораторій чи залишити його? Мораторій, вважають експерти, однозначно слід знімати. Але! Робити це після того, як буде остаточно відпрацьоване головне в аграрній реформі: формування ринку землі, котрий має функціонувати за чіткими правилами. Стихийного ринку земель сільгосппризначення немає в жодній цивілізованій країні: там дбають про оцінку сільського населення, розвиток інфраструктури села й соціальну стабільність. У нас же латифундист зі своїми інтересами відсуває на задній план і селянина, і все суспільство. Тому не зрозуміло, чого ж згаданий законопроект розпівчисто твердить, що, мовляв, суб'єкт права на придбання земель – громадяни України і юридичні особи? Які громадяни і які юридичні особи?

Робоча група Мінагрополітики і продовольства наполягає, що таке право має надаватися лише суб'єктам сільськогосподарської діяльності, які зареєстровані саме там, де розташовані земельні ділянки, платять податки і збори до місцевого бюджету. А несільськогосподарські компанії і несільські люди без відповідного досвіду роботи не повинні мати права придбавати землю сільськогосподарського призначення. І це – правильно, бо виключить лямпенізацію села і, зрештою, його потенційне обезлюднення. Не нами це вигадано, не ми це успішно практикуємо десятиліття-

ВБЕРЕГТИ Б КОЛИСКУ НАЦІЇ!

Отже, «погану» планову радянську систему гнівно засудили і сторінку рішуче перегорнули. Але що на томість було запропоновано селу за минулі двадцять років? Виявляється, настільки нічого, що села десятками зникають із карти України. Наші високопосадовці «батьки відродження», не без підстав і не без внутрішньої ностальгічної «сльози» називаючи українське село колискою нації, так і не збрали в кулак ані політичну волю, ані патріотизм і вільно чим мимохіть нищать ту колиску. А заодно й міжнародний імідж України загалом та аграрної України зокрема. Спасибі нашим селянам: вони розуміють, що годують країну. І роблять це чесно, всупереч наявній державній політиці. А якщо уявити собі, що все це може скінчитися?..

ми, і не нам нехтувати перевіреним раціональним підходом. Якщо цікавить результат.

З іншого боку, окремі експерти переконані, що далі тягти зі скасуванням мораторію не можна, оскільки «заборона діє вже 9 років, а ситуація не поліпшується. Охочі знаходять способи обійти заборону, а держава не може ефективно з цим боротися і практично не контролює операції із сільгоспземлями»

(А. Кошіль, президент асоціації «Земельна спілка України»).

Усі разом земельники переконані: як не було, так до сьогодні й немає продуманої, невисулої державної регуляторної політики в АПК, дієвого контролю в цій сфері, належного фінансування тощо. Мабуть, не даремно президент асоціації «Український клуб аграрного бізнесу» А. Лісітса заявив: «Бюджет 2011 року – повна катастрофа

для сільгоспвиробників, бо реальна фінансова підтримка в ньому значно менша, ніж очікувалося: близько 2,2 млрд гривень. Для аграрного сектору це абсолютно нічого. Така «державна турбота» про АПК вражає... Відбувається дисбаланс у затратах та прибутках фермерів. Тому, на мій погляд, до кінця 2011 року припинить своє існування близько 15% усіх сільськогосподарських підприємств».

ЗНОВУ НА ТІЖ ГРАБЛІ

Наша так звана регуляторна політика – це радше спонтанно-циркулярний стиль ручного управління, ситуативні здригання в контексті змінюваних внутрішніх викликів або ситуації на світовому сільськогосподарському ринку. А коли системи не існує, то й на кожному кроці дається взнаки дисбаланс між способами управління і господарювання, тривають податковий тиск, неповернення господарствам ПДВ, диспаритет цін, серйозні проблеми особистих і фермерських господарств.

На це вказав відомий фермер із Черкащини Андрій Крохмаль 25 лютого ц. р. під час прямого теле- і радіофіру Президента України. Про це ж порівняно недавно казала й народний депутат, секретар Комітету ВР із питань податкової та митної політики Катерина Ващук: «Протягом усіх років існування незалежної Української

ПОТРІБНО «РИТИ ЗЕМЛЮ»

Ідеться про те, щоб у селі жили господарі, а не пролетарі... Набувають право власності на землю ті, хто там живе, а не просто багаті громадяни, які живуть у містах, а то й за кордоном, і наймають селян, аби вони працювали на них за низьку зарплату. Оприлюднений проект закону «Про ринок земель» цих пропозицій не містить.

*Любов Молдаван,
професор, генеральний директор
Центру аграрних реформ*

держави уряди проводили політику виживання економіки значною мірою за рахунок селян, а саме через диспаритет цін». Ідеться про те, що ціни на все, що купує селянин, – ринкові, а на те, що він продає, – регульовані. Хіба ж то нормально, приміром, що наш же виробник – металург чи хімік – продає своєму братові-селянину техніку чи добрива набагато дорожче, ніж коштують імпортні? Тож і мусить брат-селянин купувати найдешевші матеріальні й технічні ресурси. А отже, й найгірші. Іншого варіанту він позбавлений. Якщо ж, приміром, захоче підтримати «свого виробника», то втратить усе, що має. І до сьогодні навіть сильний господарник не бачить виходу з такої ситуації.

Гроші в українських банках є, але біда в тім, що відсотки за кредити в цих банках невідомі. А Земельного банку немає. Тож український селянин знову й знову потрапляє в кредитну пастку, і в нього, хоч як це жахливо, поступово зникає мотивація до продуктивної праці.

Вирішення багатьох питань у сфері земельних відносин гальмується й через відсутність автоматизованої системи державного земельного кадастру. Адже щоб «запустити» її, потрібно спочатку розв'язати чимало супутніх попередніх завдань, кожне з яких вимагає фаховості, раціонального і командного підходу. Очевидно, що, як мінімум, другим і третім похвалитися не можемо.

НАША ПІСНЯ ГАРНА Й НОВА...

Катерина Ващук переконана: майбутнє села – передусім у зміні системи оподаткування. Причому для тих, хто займається і рослинництвом, і тваринництвом, воно має бути мінімальним. Але ж сьогодні (далеко не біблічним!) права рука не відає, що робить ліва. Навіть добрі ініціативи, навіть далекоглядні нормативні акти існують кожен сам по собі – у систему не складаються. Приміром, Президент України Віктор Янукович заявив, що земельна реформа – одне з ключових завдань влади на 2011 рік. Знову-таки: йдеться про скасування мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення. Це, звісно, чималий крок, остаточне подолання державної монополії на земельну власність, встановлення багатосуб'єктності права на землю. Проте, як-то кажуть, сказавши «а», треба казати й «б». Не забуваймо, що мораторій на продаж землі сільськогосподарського призначення було встановлено саме через відсутність у державі досконалих інструментів регулювання земельних відносин. Отже, що більше «кроку», то більшим мав би бути пакет законів, які регулюватимуть цю сферу, унеможливлять будь-які зловживання. А таких законів немає. Тож за відсутності регуляторних меха-

нізмів «ключове завдання» влади приречене залишатися популярською декларацією.

ОЙ, ЛАНИ ШИРОКОПОЛІ...

Отже, земельне питання набуло в нас суто прозаїчного й прагматичного сенсу, стало нездоланною спокую для можновладців, розмінною монетою у полі-

тичних змаганнях. А паралельно нескінченно говориться й пишеться про необхідність раціонального розвитку українського ринку земель, про те, що в Україні досі не створено нормальної інституційної бази для регулювання землекористування, належної охорони земель сільськогосподарського призначення.

У каламутній водичці, як відомо... Звідки, примі-

ром, беруться оті «латифундії» по 150–200 га, де працюють за принципом «приїхали – посяли – зібрали – поїхали»? Припустімо, концентрацію чималих земельних масивів у руках ефективніших власників апіорі закладено в характерні особливості ринку як такого. Але хто довів, що ці власники – справді ефективніші, тим більше, що не живуть у селі та емоційно із землею не зв'язані. А дотримання соціальної справедливості щодо селянина? Взагалі – хто і як має запобігти надмірній концентрації землі в одних руках або проконтролювати парцеляцію (тобто подрібнення на малі ділянки), а отже, й зниження продуктивності землі, нехай навіть з об'єктивних міркувань сільської громади? Як наголошував Андрій Кошіль, проблеми подрібнення наділів, виснаження плодючих земель, невизначені межі ділянок, самочинне захоплення земель – шороку лише поглиблюються. Ну і, звісно, «розцвіла» фальсифікація державних актів на володіння ділянкою, інші види ошуканства, про що «ПВ» уже писали.

До речі, ще п'ять років тому було розроблено й подано на розгляд Кабінету Міністрів законопроект, що передбачав кримінальну відповідальність у вигляді позбавлення волі терміном до п'яти років за самочинне захоплення земельних ділянок. Чи ухвалено такий закон – запитання риторичне. А якщо навіть і було б ухвалено, то

він, як і решта інших, існував би окремо від реальної ситуації.

Тому, на жаль, відчутно пробуксовують практично всі економічні механізми регулювання земельних відносин в Україні – який більше, який менше. Скажімо, лише тепер парламент готовий приступити до розгляду законопроект (№ 8077) про державний земельний кадастр, з якого – у контексті стратегії в АПК і формування ринку землі – взагалі треба було починати!

Під час згаданого тут прямої теле- і радіотрансляції «Розмова з країною» Президент України Віктор Янукович сказав: «Тільки приватизація землі й використання земельних ресурсів в країні досягли загрозливих масштабів. Ми сьогодні готуємо земельну реформу, яка створить ринок сільськогосподарської землі, правила її використання». На переконання Президента, реформи в аграрному секторі економіки буде «закручено» за всіма напрямками. І ці реформи поліпшать життя майже 15 мільйонів українських селян, яким представники аграрного бізнесу мають забезпечити належну інфраструктуру.

На цій оптимістичній ноті хотілося б поставити крапку. Але знову «заковика»: Президент прогнозує створення ринку землі з січня 2012 року, а Держкомзем – на початку 2013-го. Тож хіба що три крапки...

ТЕТЯНА МОРГУН,
«ПВ»

КІЛЬКА СЛІВ ПРО ЗЕМЕЛЬНІ АУКЦІОНИ

Відповідно до чинного законодавства продаж вільних від забудови земельних ділянок державної або комунальної власності можливий лише на відкритих торгах у формі аукціону. Але закону, який визначав би порядок проведення такого аукціону, в Україні знову ж таки – не існує. Немає і компанії, що надавали б ліцензії на право його проведення. Тож на місцях не від доброго життя розробили та ухвалили якісь правила, але на практиці результати будь-якого аукціону цілком можуть бути опротестовані у суді, що реально загрожує збитками як продавцю, так і покупцеві. Правоохоронні органи мали свого часу претензії навіть до Державної акціонерної компанії «Національна мережа аукціонних центрів», і лише вправність юристів та державний статус рятували від великих неприємностей.

Справжньою проблемою сучасного українського суспільства є зниження інтересу до читання книг в бібліотеках, особливо серед молоді, що не може виправдати наявність комп'ютера і доступу до мережі Інтернет.

Маргарита Руднева, завідувачка бібліотеки Жовтневого палацу

БІБЛІОТЕКА – ХРАМ НАУКИ

2011 рік розпочинає друге десятиріччя XXI століття – період, коли в Україні запроваджуватимуться реформи, спрямовані на вдосконалення та підвищення ефективності державного управління. У сфері культури також має відбутися реформування. Проте важливо, щоб під час глобальних змін її розглядали не як звичайну галузь економіки, належним чином оцінюючи соціальне значення закладів культури.

З ІСТОРІЇ «ЖИВОЇ І ДІЯЛЬНОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ»

Бібліотека Міжнародного центру культури і мистецтв Федерації професійних спілок України з початку свого відкриття в 1957 році розташовується в приміщенні Жовтневого палацу культури.

У 1974 році на базі цієї бібліотеки створено Республіканську спеціалізовану бібліотеку Укрпрофради – як методичний центр для профспілкових бібліотек країни зі спеціалізацією пропаганди літератури з питань праці та профспілкового будівництва. Працівники закладу допомагали в створенні базових бібліотек обласних рад профспілок і, власне, бібліотеки нового типу.

Час і розвиток суспільства внесли свої корективи в життя «храму книг і наук». У 1992 році рішенням Ради Федерації профспілок України Республіканську бібліотеку було реорганізовано, взято під крило Міжнародного центру культури і мистецтв ФПУ, і лише завдяки цьому її книжковий фонд уникнув розпорощення, якого зазнали всі тодішні бібліотеки.

Сьогодні бібліотека займає 400 кв. метрів, має добре обладнаний читальний зал, абонемент та три читальних зали. На штаті із трьох осіб книжковий фонд бібліотеки становить понад 70 тис. примірників. І ось уже 20 років бібліотеку очолює Маргарита Семівна Руднева.

ХРАНИТЕЛІ ЗНАННЯ

Попри всі стереотипи працівники бібліотеки завжди на вістрі подій, що відбуваються в суспільстві. Життя вимагає руху та змін, тож бібліотека на сучасному етапі розвитку сприяє оновленню змісту, напрямів і форм роботи.

Сьогодні пріоритет роботи працівників – якісне

формування книжкових фондів, що складає основу життєдіяльності установи. Фонд бібліотеки є її багатством завдяки постійному поповненню, збагаченню, очищенню від літератури, що втратила актуальність, дублетної та зношеної.

Фонди бібліотеки універсальні, але перевага надається гуманітарним галузям знань: історії, політології, філології, психології, педагогіці, культурології, філософії, правознавству, літературознавству, художній літературі. У великій кількості представлена сучасна навчальна література з економіки, історії, релігієзнавства, мовознавства тощо.

Бібліотекарі з особливою увагою ставляться до збереження повних зібрань творів класиків України та зарубіжних країн, рідкісних книг.

Бібліотека допомагає навчатися, шукати і знаходити. Незважаючи на те, що на одного штатного працівника відділу обслуговування на рік припадає понад 700 осіб, кожного читача тут охоплює належною увагою. Адже в основу роботи покладено індивідуальну роботу – рекомендації та консультування.

СПРАВЖНЄ ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ

Незважаючи на наявність проблем, а їх чимало – відсутність системної інформації про нові видання, систем замовлення, закриття багатьох періодичних видань із питань культури та мистецтва – до бібліотеки йдуть читачі. Багато відвідувачів звертаються по допомогу з юридичних питань, у написанні наукових робіт, і просто бажають відпочити із книгою в руках «у тихому місці для читання». Адже саме тут кожен з нас може віднайти душевний спокій, моральне оновлення і можливість оволодіти тим коштовним ключем, що відкриває таємничі двері величезної скарбниці знань.

НЕТЛІННІ ЦІННОСТІ

Бібліотека пишається своїми раритетами: «Всеобщей историей» С. Тарле, «Историей государства Российского» В. Ключковского, М. Карамзіна, В. Соловйова, «Историей культуры древней Руси», «Исторією запорізьких козаків» Д. Яворницького, «Всеобщей историей искусства», «Энциклопедией искусства стран и народов мира», «Исторією українського мистецтва України».

У фонді багато унікальних книг про античне мистецтво, архітектуру, скульптуру, музику, художні зібрання музеїв Ермітажу, Третьяковської галереї, художніх музеїв України, репродукції художників Росії, України та зарубіжних країн.

Широко представлена довідкова література з питань економіки, медицини, історії, педагогіки, філософії, театру, балету; словники з різних галузей знань та універсальна енциклопедія англійською мовою в 22 томах.

Систематично книжковий фонд поповнюється сучасною літературою письменників України, лауреатів різних премій. На полицях стоять нові твори

ПОСТІЙНІ ВІДВІДУВАЧІ

Бібліотека безкоштовно забезпечує інформаційний супровід навчального процесу багатьох навчальних закладів столиці. Склад читачів бібліотеки на 30% становить молодь – учні шкіл, ліцеїв, студенти вишів, решта – держслужбовці, працівники профспілкових організацій, пенсіонери, серед яких багато архітекторів, викладачів вишів, шкіл, керівників гуртків самодіяльності, працівників банків, суддів.

Особливою гордістю бібліотеки Міжнародного центру культури і мистецтв ФПУ є її постійний читач із 30-річним стажем Ілля Дмитрович Куч (1918 р. н.), колишній викладач столичного політехнічного інституту, який і нині готує абітурієнтів до вступу у виші.

**ІННА ЖУРАВЕЛЬ,
МЕДІА-ЦЕНТР ФПУ**

КВАДРАТНІ МЕТРИ

ЖИТЛО В КРЕДИТ

Чи можливо за молодіжною програмою молодій сім'ї отримати квартиру в кредит? Що для цього потрібно й куди звертатися?

Василь ОРОХНЮК,
м. Бориспіль

Право на отримання кредиту мають сім'ї та самотні молоді громадяни, які згідно із законодавством визнані такими, що потребують поліпшення житлових умов, а саме: сім'я, в якій є чоловік та дружина віком до 35 років включно; неповна сім'я, в якій мати (батько) віком до 35 років включно має неповнолітніх дітей (дитину); самотні молоді громадяни віком до 35 років включно; молоді вчені.

Кредит надається молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво і придбання житла за таких умов: 1) перебування кандидата на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, або наявність у кандидата, що по-

требує поліпшення житлових умов, відповідних документів на право будівництва індивідуального житла; 2) підтвердження кандидатом своєї платоспроможності; 3) внесення кандидатом на свій особистий рахунок, що відкривається регіональним управлінням фонду в банку-агенті, першого внеску в розмірі не менше 6% вартості будівництва житла, або найменшої суми експертної оцінки чи договірної вартості придбання житла.

Будь ласка, звертайтеся до регіонального управління Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву.

ПОЗА УРОКАМИ

У ВІЛЬНИЙ ВІД РОБОТИ ЧАС

Чи може шкільний учитель суміщати кілька професій?

Валерій ГАРКУША,
с. Дударків, Київська обл.

Сумісництво – це виконання, крім основної, іншої роботи на умовах трудового договору на тому ж або іншому підприємстві, в установі, організації або фізичної особи у вільний від основної роботи час. Не може вважатися сумісництвом робота без обіймання певної посади, що виконується епізодично, без регулярної оплати.

Для роботи за сумісництвом згоди власника або уповноваженого ним органу (далі – власника) за місцем основної роботи не потрібно. Але якщо працівник виконує роботу за сумісництвом на одному і тому ж підприємстві або в одній і тій же фізичній особі, тоді укладаються два договори з одним власником. Фактич-

но останній дає згоду працівникові на роботу за сумісництвом, адже він укладає з ним додатковий трудовий договір.

Роботу за сумісництвом регулюють Конституція України, Кодекс законів про працю, закони України «Про відпустки» та «Про оплату праці», Постанова Кабінету Міністрів від 3 квітня 1993 року № 245 «Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ, організацій», Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ, організацій, затверджене Наказом Міністерства праці, Міністерства юстиції, Міністерства фінансів України від 28 червня 1993 року № 43.

СТОРІНКУ ПІДГОТУВАЛА **ОЛЕНА ЛАРИНА**, «ПВ»

ДОПОМОГА

Чи мають право батьки багатодітних сімей на безплатний проїзд у міському та міжміському транспорті?

Валентина ТАРАНЕНКО,
м. Харків

ПІЛЬГИ БАГАТОДІТНІЙ РОДИНИ

Згідно зі статтею 13 Закону України «Про охорону дитинства» таку пільгу мають лише діти (за наявності посвідчення). З метою створення належних матеріальних умов для виховання дітей у сім'ях державна надає батькам або особам, які їх замінюють, соціальну допомогу, передбачену Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» та іншими законами України. Сім'ям з дітьми у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, надаються пільгові довгострокові кредити на придбання житла, предметів довгострокового користування та житлове будівництво.

Багатодітним сім'ям надаються такі пільги:

1) 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирна плата) у межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. м загально-

ної площі житла на кожного члена сім'ї, який постійно проживає в жиллому приміщенні (будинку), та додатково 10,5 кв. м на сім'ю);

2) 50-відсоткова знижка плати за користування комунальними послугами (газопостачання, електропостачання та інші послуги) та вартості скрапленого балонного газу для побутових потреб у межах норм, визначених законодавством.

Площа житла, на яку надається знижка при розрахунках плати за опалення, становить 21 кв. м опалюваної площі на кожного члена сім'ї, який постійно проживає в жиллому приміщенні (будинку), та додатково 10,5 кв. м на сім'ю;

3) 50-відсоткова знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, визначених законодавством, у разі якщо відповідні будинки не мають центрального опалення;

4) позачергове встановлення квартирних телефонів. Абоєнтерна плата за користування квартирним телефоном встановлюється у розмірі 50% затверджених тарифів.

Пільги щодо плати за користування житлом (квартирної плати), комунальними послугами та вартості палива, передбачені пунктами 1-3 частини третьої цієї статті, надаються багатодітним сім'ям незалежно від виду житла та форми власності на нього.

Дітям із багатодітних сімей надаються такі пільги:

1) безоплатне одержання ліків за рецептами лікарів;

2) щорічне медичне обстеження і диспансеризація в державних та комунальних закладах охорони здоров'я із залученням необхідних спеціалістів, а також компенсація витрат на зубопротезування;

3) першочергове обслу-

говування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

4) безоплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту (крім таксі), автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрірайонних, внутрі- та міжобласних, незалежно від відстані та місця проживання;

5) безоплатне одержання послуг з оздоровлення та відпочинку відповідно до Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей». Батькам і дітям із багатодітних сімей видаються відповідні посвідчення. Зразок посвідчення (2009-2010-п), порядок виготовлення і видачі посвідчень (2009-2010-п) встановлюються Кабінетом Міністрів України.

ШИКУЙСЯ!

СОЛДАТ СЛУЖИТЬ, НАВЧАННЯ ЧЕКАЄ...

Мій брат навчається в технікумі. Його призивають в армію. Якщо він через рік розпочне навчання, то чи збережеться за ним бюджетне місце? Чим це регламентується?

Сергій ОСИПЕНКО,
м. Боярка

Згідно із чинним законодавством та статутом будь-якого навчального закладу студенти мають право переривати навчання у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання навчального плану (академічна відпустка через об'єктивні причини), і на поновлення на навчання. Тобто студенти, які навчаються в технікумі, можуть переривати і поновлювати навчання, зокрема, в разі призову на строкову військову службу.

«БЕЗГОСПНІ» РАРИТЕТИ

ТАК, СКИФИ МИ, ТАК, АЗІАТИ МИ...

На тлі провалених у нашій країні основних життєзabezпечувальних сфер археологія везагалі опинилася не те що на периферії – на задвірках державної уваги. Розкопки належно не фінансуються, тому настав час грабіжників – так званих чорних археологів.

Приміром, як поінформували українські ЗМІ, у березні 2004 року на угорсько-австрійському кордоні було заарештовано киянина, який намагався вивезти 17 жіночих готських прикрас із кримських могильників на суму 2,4 мільйона доларів. До речі, як не звернути увагу на те, що **наш кордон** цінності пройшли?! У будапештській квартирі, яку герой пригоди встиг купити, знайшли ще 30 мішків раритетів, що мають неабияку культурну та історичну цінність, а в кийському помешканні спритника – величезну колекцію антикваріату, унікальні соборні ікони XVII століття, коштовне церковне начиння, срібло, старовинні орденні й нагороди, чималу нумізматичну колекцію і навіть... незаповнені бланки посвідчень ліквідатора Чорнобильської аварії. Минуло сім років, однак Україна так і не спромоглася повернути додому цю «чорну колекцію», повідомляє *Новий регіон – Крим*. Розрадавання археологічних пам'яток непокоїть хіба що науковців, зокрема директора Кримського філіалу Інституту сходознавства НАН України Олександра Айбабіна. На нараді з цього приводу він із гіркою зазначив: «Коли директори закордонних музеїв показують або надсила-

Сережки і вигляді сфінксів. Золото. Іл. ст. до н. е. Поблизу Керчі

ють каталоги, для нас навіть немає проблеми визначити, з якого ж регіону Криму ці експонати – всі з південно-західного, гірського. Змінюються чиновники – і тема закривається...» Тим часом не легально вивезені цінності стали б окрасою «золотого фонду» Кримського краєзнавчого музею. Стало відомо, що за останні десять років унікальні раритети з Криму придбали музей Метрополітен у Нью-Йорку, Центральний римсько-германський музей, Британський музей, Ермітаж. А от Лувр, якому теж пропонували кримські скарби, взяти їх відмовився, бо краденого не купує принципово. В Угорщині спільна експертна комісія довела українське походження всіх цінностей, що входять до вилученої колекції. Отже, вона має повернутися до Києва. А зрештою – до Криму, де планують розвивати туризм. Європа готова почекати.

ПРО ВІЧНЕ

Вісім дерев'яних українських церков стали новими кандидатами до списку Міжнародної спадщини ЮНЕСКО. Йдеться про чотири церкви на Львівщині, дві – на Івано-Франківщині та дві – у Закарпатській області. Найдавніша – дерев'яна церква Святого Миколая в закарпатському селі Колодне, збудована 1470 року.

НЕТЛІННІСТЬ ЗА ЗАДУМОМ – ЗАГИБЕЛЬ ЗА ЗВИЧАЄМ

Про ймовірно щасливу майбутню долю наших старожитностей під захистом поважної міжнародної організації подав львівський науковець, фахівець із давньої архітектури Андрій Кутний, який за свою працю, присвячену дерев'яним церквам України, дістав престижну міжнародну нагороду Europa Nostra. Завдяки його зусиллям виявилось, що непересічна пам'ятка м. Рогатина Івано-Франківської області – церква Святого Духа є насправді на 100 років старішою. В інтерв'ю журналу «Корреспондент» А. Кутний заявив: «До недавнього часу її датували 1598 роком. Згідно з моїми дослідженнями, вона на 100 років старша, тобто належить до періоду життя Роксолани, яку 1520 року викрали з Рогатина (Настя Лісовська стала згодом улюбленою дружиною турецького султана Сулеймана II – **ред.**). Її батько, як відомо, був там священиком. Цілком можливо, саме в цій церкві».

Дерев'яні церкви в Україні – не оціненні культурні, історичні та архітектурні пам'ятки минулих століть. Цей вид зодчества був розвинений у багатьох країнах, але за красою форм, єдністю художнього та функціонального українські дерев'яні церкви суперників не мають. Вік деяких із них вражає: 400–500 років! Туристи рікою стікаються до таких святих місць. У всій Європі подібних будівель не так уже й багато; в нас – понад 2 тисячі. Здавалося б, православна держава із сильними релігійними традиціями має, що називається, молитися на свої унікальні пам'ятки, ретельно дбати про їх збереження. Та де там! Як стверджує uareporter.com (Ужгород), «юсти ЮНЕСКО готується вноски найбільш значущі з наших храмів до списку світових пам'яток архітектури, українці трудяться над тим, аби до переліку нічого було вносити». Щоріку на 5–6 дерев'яних церков у нашій країні меншає.

В Ужгородському коледжі мистецтв викладає художник Михайло Сірохман, який уже чверть століття вивчає українські дерев'яні храми в різних регіонах України, рятує їх від вандалів, пише книжки, роз'яснює людям цінність церков. «Наші храми гені-

ально вписано в місцевість, – каже М. Сірохман, – ідеально узгоджено пропорції будівлі та ландшафту, і за цим стоять тисячоліття». А довгожителство храмів дослідник пояснює цілком природними причинами: це споруди з дуба, а він – довговічне дерево, тим більше, що наші предки вдавалися до певних технологій витримування та загартовування деревини. Але нині українські дерев'яні церкви одна за

одною гинуть. Найбільша загроза для них – пожежі. Просто галоп пожеж останнім часом, чого раніше не було. У чому ж причина? На думку М. Сірохмана, передусім дається взнаки недосконала електропроводка. По-друге, деякі священики, вважає він, надміру зверхні, й аби побудувати церкву сучасну та презентабельну, щоб під'їхати на новому авто, заплісують очі на підпал. Нарешті, позначаються між-

Доля цих церков у наших руках, як і доля України. В нашій країні мало зовнішніх ворогів, їх багато серед українців. Там само з храмами. Приміром, у Східній Словаччині майже всі 30 дерев'яних церков в ідеальному стані. Там живеють такі самі люди, як і в нас, але влада – інша.

Михайло Сірохман

НІЧОГО СОБІ!

СУЧАСНА LOVE STORY

37-річний поляк Томаш Уринович вирішив одружитися... з картиною, де зображено дівчину його мрії.

Lenta.ru з посиланням на Oddity Central пояснює, що наречений, мовляв, не зустрів у реальному житті такої жінки, а от у художній галереї, у рамці, – побачив: чарівна дівчина несе корзину з білизною. Цікаво, що картину написано ще 1955 року, а Уринович побачив та придбав її 2001-го. Упродовж десяти років чоловік шукав натурницю або самого художника (Антоні Марія Квік). Закоханий по-

яснив, що добре розуміє, скільки їй нині може бути років, але хотів би просто посидіти в кав'ярні з жінкою, яка вразила його уяву, поспілкуватися, розпитати про її життя. На жаль, пошуки не дали результатів, і тоді Уринович вирішив одружитися зі своєю картиною. Він не впевнений, що в Польщі йому це дозволять, але навіть якщо й ні – поїде деінде і неодмінно одружиться. Ось така історія кохання.

ЕНТУЗІАСТИ КРАЇНИ БАЙДУЖИХ

Порівняно недавно заслужений працівник культури України, лауреат Державної премії в галузі архітектури Віктор Вечерський презентував художній фотобльом «Українська дерев'яна архітектура», де представлено шедеври національного зодчества – видатні храмові споруди, що збереглися до наших днів. Автор підкреслює: чимало пам'яток перебувають в аварійному стані або неналежно зберігаються. Суголосно виступив і відомий мистецтвознавець Володимир Тимофійко: нині ми часто чуємо в новинах, що то в одному, то в іншому місці згорів дерев'яний храм – пам'ятка архітектури, сказав він. Така швидка руйнація призводить до того, що вчені навіть не встигають детально їх дослідити. Зазначалося, що більшість старовинних дерев'яних храмів збереглися за річкою Збруч, однак спостерігається стійка тенденція до руйнування цих національних скарбів. А видавництво «Студія Слово» випустило відеофільм «Дерев'яні храми України. Закарпаття». Цікавий момент: знімальна група піднялася високо в гори, аби відзняти церкву, що її доглядають дві останні мешканки села, якого вже немає. Чималу допомогу в створенні фільму надали, зокрема, вже відомий нам Михайло Сірохман та авторка проекту й одноім'яного сайту Олена Крушинська.

конфесійні чвари. А згаданий храм Святого Миколая в Колодному багато років занепадав, аж поки його не відреставрували у 2007–2008 рр. коштом американського гранту. Проте храм, що згорів, не відновити! Приміром, у Японії дерев'яні храми кожні 20 років розбирають, деталі ретельно обробляють спеціальними розчинами – і споруду знову повертають на її місце. А в нас?

СТОРИНКУ ПІДГОТУВАЛА ТЕТЯНА МОРГУН, «ПВ»

УШАНУВАННЯ

НАГОРОДИ ПІД ЗАВІСУ СЕЗОНУ

Завантаженість у розпал біатлонного сезону не дозволила кращому спортсменові грудня 2010 року за версією експертної комісії Національного олімпійського комітету України Сергію Седневу та його наставникові Олександрі Москаленку вчасно отримати заслужені нагороди. Тож очільникові вітчизняних олімпійців Сергію Бубці довелося вшанувати їх разом із Вітою Семеренко та її особистим тренером Григорієм Шамраєм, яких визнано кращими спортсменкою і тренером у березні.

На Сергія Седнева диплом та статуетка найкращого спортсмена чекали з грудня минулого року – спортсмен здобув високе звання, відзначившись «сріблом» у спринті на етапі Кубка світу з біатлону в австрійському місті Хохфільцен, «бронзою» (в жіночій естафеті) та «бронзою» (в індивідуальній гонці) у словенській Поклюці і там же – «сріблом» у змішаній естафеті. Так само за «срібло» (в жіночій естафеті) та «бронзу» (в індивідуальній гонці), але вже на чемпіонаті світу в Ханті-Мансійську, експерти НОКУ відзначили Віту Семеренко як кращу спортсменку березня. Президент НОК України Сергій Бубка привітав лауреатів спортивних місяців та побажав і надалі тримати високу планку, а наступного сезону – перевершити власні досягнення. У свою чергу, Сергій та Віта подякували всім, хто підтримував їх протягом сезону й супроводжував на шляху до перемог, та пообіцяли, що отримані статуетки в їхніх колекціях точно не стануть останніми. Сергій Седнев залишився задоволеним своїми виступами в минулому сезоні: «Минулий рік можна назвати одним із найвдалих у моїй

кар'єрі, адже я був визнаний найкращим у першому й останньому місяцях року (в січні Сергія визнали спортсменом місяця завдяки перемозі в індивідуальній гонці на етапі Кубка світу в італійському Антхольці – В. П.). Отже, він не пройшов для мене марно». Тричі лауреат березня останніх років Віта Семеренко зазначила: «Початок сезону був не надто вдалим, але мій чоловік Андрій, побувавши зі мною для експерименту на Універсіаді, приніс мені удачу. Потім підтримував мене в змаганнях на Камчатці, де мені пощастило перемогти. Так що пообіцяв поїхати на Олімпіаду до Сочі, навіть не питаючи в мене дозволу». Оскільки у НОКУ вшанували стріляючих лижників та їхніх наставників, участь у почесній церемонії взяв президент Федерації біатлону України Володимир Бринзак, який привітав героїв дня з перемогами, подякував за самовіддану працю, висловив вдячність героям та їхнім наставникам, а також тій команді професіоналів, яка, залишаючись за лаштунками змагань, щодня самовіддано працює задля процвітання українського біатлону. – У сезоні, що завершився, наша збірна істотно стабілізувала результати, – наголосив президент ФБУ. – Суттєво підтягнулися чоловіки, з'явилася перспективна молодь. Залишається працювати над тим, аби нормалізувати ситуацію, пов'язану з придбанням для спортсменів інвентарю, екіпірування, організації ефективного відновлення спортсменів.

БОКС

“ Я чекав, що на горизонті з'являться молоді й голодні (до перемог) американці. Але єдиний голодний американець, який у вас є, – це Кріс Арреола, і він голодний на кухні, а не в рингу.

Чемпіон світу WBA Девід Хей про відсутність гідних бійців із США в надважкому дивізіоні

ПЕРШИЙ РАУНД – НА СЛОВАХ

Минулого тижня претенденти на звання абсолютного чемпіона світу в надважкій категорії Володимир Кличко і Девід Хей зустрілися в офісі телеканалу HBO в Нью-Йорку. Нагадаємо, що після тривалих перемовин і неодноразового скасування поєдинків Кличко–Хей команди боксерів на-решті домовилися про проведення об'єднавчого поєдинку, який має відбуватися 2 липня в німецькому Гамбурзі на 57-тисячному футбольному стадіоні Imtech Arena.

Утім, як зазначив український чемпіон WBO, IBF та IBO, зважаючи на попередні відмови Хей, остаточно у факт проведення двобою із володарем титулу WBA з Британії він повірить лише після того, як побачить Девіда в кутку рингу. «Слава Богу, він виходить у ринг першим. Тож подивлюся, чи є він там, а вже тоді вийду сам», – цитує Кличка nypost.com. У свою чергу, британець, знаний майстер «розмовного жанру», теж не відмовчувався і нагадав, що якраз Володимир останнім часом двічі відмовився від бою через травму. «Я хвилююся за його вихід у ринг не менше, ніж він за мій», – сказав британець. – Ми обидва збираємося бути там. Я насправді вірю, що нокаутую тебе, разом з тим у мене є підозри, що ти теж так думаєш. Тож вийдемо в ринг, дамо хороший бій, і шанувальники боксу будуть щасливі». На думку чемпіона світу WBA, довга епопея з організацією цього поєдинку лише пішла всім на користь. «Нині цей бій більш значущий, ніж два роки тому, – вважає британець. – Я став кращим, ніж був два або три роки тому, і в мене більше досвіду боїв з великими хлопцями. Тож із нетерпінням чекаю можливості продемонструвати всьому світу, чого я вартий».

Хей пояснив, що хотів зустрітись саме з Кличком-молодшим: «Я виходжу на ринг заради зустрічі з найсильнішими, і це саме той випадок». На думку підданого Ї Величності Єлизавети II, перемога над молодшим Кличком остаточно зміцнить його спортивну репутацію. «Він нині – найсильніший, – сказав британець. – Люди розуміють, що я кращий за нього, і це те, чого я прагну. Бо завжди хотів довести, що я найсильніший. Це мій шанс довести, що я найкращий у світі». На українця слова Хей не справили враження: «Я «переїду» цього хлопця, – пообіцяв киянин. – Справу не в мій спортивний репутації. Мені подобається, коли мені кидають виклик, і я дбаю про те, щоб гідно виступити». Володимир охарактеризував Хей як вискокчу, інформуючи allboxing.ru, і заявив, що не був вражений його недавніми боями проти Одлі Харрісона та Миколи Валзуева. Брита-

нець укотре не поліз за словом у кишеню: «Тинудний, – заявив він. – Я краще подивлюся, як сохне фарба. Причина того, чому б'юся з тобою, – це бажання людей побачити тебе нокаутованим, аби надважка вагова категорія знову стала видовищною. Ти і твій брат «кубили» суперважкий дивізіон, і я покликаний врятувати його». Девід вкотре наголосив, що не відмовився від планів завершити кар'єру в жовтні цього року, коли йому виповниться 31 рік: «Призначив цей термін ще коли був молодий, а я завжди намагаюся дотримуватися своїх планів». Сдине, про що жалкує Хей, так це те, що він не став суперзіркою у США. Володимир на всі полум'яні виступи британця незмінно нагадував останньому, що той став відомим власне завдяки братам Кличкам, постійно викликаючи їх на бій, а потім унікаючи поєдинку. За словами Володимира, Хей – остання перешкода на шляху братів Кличків до об'єднання всіх титулів у надважкій ваговій категорії (Віталій, нагадаємо, є чемпіоном світу за версією WBC), тож поразка аж ніяк не входить до його планів. «Поразка навіть не розглядається – ми з Віталієм об'єднаємо всі пояси, – цитує Володимира CNN. – Хей швидкий, його по-

служний список говорить сам за себе. Він здобув багато перемог нокаутом, і я не недооцінюватиму його швидкість або ударну міць. Він спробує взяти гору за допомогою своєї стратегії, психологічного і фізичного тиску, і я готовий до цього, тому що я справжній професійний спортсмен». Шодо перспектив британця в об'єднавчому двобої, то Кличко-молодший пообіцяв Девіду, що той перед нокаутом «ловити» джеби всі 12 раундів», на що Хей саркастично відповів: «Еге ж, звичайно, стояти на місці і дозволю тобі «джебити» всі 12 раундів» (нагадаємо, що свого часу в інтерв'ю «ПВ» (№ 49 від 9 грудня 2010 року) Віталій Кличко, аналізуючи шанси Девіда Хей в поєдинку з котримсь із братів, зазначив, що британець програє в будь-якому випадку, але поразка від Володимира буде болочішою: «Володя пообіцяв методично «обробляти» його всі 12 раундів, а нокаутувати вже наприкінці бою»). Як бачимо, словесна дуель чемпіонів триває. Залишається сподіватися, що цього разу, на відміну від попередніх двох, справа від слів наразі переїде до діла.

49 перемог нокаутом

в активі Володимира Кличка. Українець запевняє, що 50-ю стане звитяга над Девідом Хеем.

МАТЕРІАЛИ СТОРІНКИ ПІДГОТОВАВ ВОЛОДИМИР ПОЛТАЄВ, ДЛА «ПВ»